

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
Υποδράση: Ενδοσχολική Επιμόρφωση, Επιστ.υπεύθυνη: Μαρία Λιακοπούλου

Εναλλακτικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης

16, 19 & 22 Απριλίου 2013

1^ο Δημοτικό Σχολείο Ιεπάπετρας

Περιλήψεις

Δημιουργικότητα και συγκρότηση ταυτότητας μέσα από την αντιπαράθεση της πολυπολιτισμικότητας και της κυρίαρχης κουλτούρας στην εκπαίδευση

Δέσποινα Σταματοπούλου

Σε αυτό το σεμινάριο θα δοθεί μια συνοπτική παρουσίαση των ποικίλων συστατικών της δημιουργικότητας μέσα από τέσσερα επίπεδα ανάλυσης: της δημιουργικής διαδικασίας, των δημιουργικών ατόμων, της δημιουργικής παραγωγής και του δημιουργικού περιβάλλοντος έτσι ώστε να αναδειχθούν κάποιες προϋποθέσεις ή δυνατότητες εφαρμογών της καλλιέργειας της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης στο σχολικό πολύ-πολιτισμικό περιβάλλον των σημερινών σχολείων, τόσο από την πλευρά του μαθητή όσο και από την πλευρά του δασκάλου.

Ίσως μια από τις θετικές, ενθαρρυντικές όψεις στην διαχείριση των προβλημάτων της σχολικής τάξης με πολυπολιτισμική σύνθεση να βρίσκεται στην δυνατότητα της καλλιέργειας της δημιουργικότητας, η οποία δίνει έμφαση στην ποικιλομορφία και είναι ιδιαίτερα ανεκτική στο διαφορετικό, δίνοντας έτσι κάποιες δυνατότητες επαναπροσδιορισμού του προβλήματος μέσα από μια άλλη οπτική. Μια πιο δημιουργική οπτική ίσως θα μπορούσε να λειτουργήσει συνθετικά στο χάσμα μεταξύ της έμφασης στις αξίες της «κυρίαρχης» κουλτούρας και της έμφασης στις αξίες της «διαφορετικότητας» που ενέχονται στην πολυπολιτισμική εκπαίδευση.

Εμπλουτιστικά για την βαθύτερη κατανόηση της παραπάνω δυνατότητας θα αναδειχθούν διαστάσεις της δημιουργικότητας που αφορούν τη συγκρότηση ταυτότητας/εαυτού, τον ρόλο των κινήτρων στην διαδικασία της μάθησης (ενδογενή και εξωγενή κίνητρα), τους στόχους, τις ανάγκες, τις αποδόσεις και τα συστήματα πεποιθήσεων που φέρονται ως κυρίαρχα.

Βιβλιογραφία

- Καίλα, Μ. & Ξανθάκου, Γ. (2002). *Το δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα*. Αθήνα: Ατραπός.
- Μαγνήσαλης, Κ. (2003). *Δημιουργική σκέψη, Θεωρία, Τεχνική, Ασκήσεις, Τεστ, Παιχνίδια*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (2004). *Δημιουργική σκέψη στο σχολείο και στην οικογένεια*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Rondari, G. (1985). *Η Γραμματική της Φαντασίας*. Αθήνα: Τεκμήριο.
- *Τα Κίνητρα στην Εκπαίδευση* (1998). (Επιμέλεια: Α. Κωσταρίδου-Ευκλείδη). Ελλ. Γράμματα.

Ξένη Βιβλιογραφία

- De Bono, E. (1973). *CoRT Thinking*. Elmsford, NY: Pergamon.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Sternberg, R. J. (ed.), (1988). *The nature of creativity*. New York: Cambridge University Press.
- Sternberg, R. J. , & Lubart, T. I. (eds.), (1999). *The handbook of creativity*. New York: Cambridge University Press.
- Sternberg, R.J. (2007). *Teaching for successful intelligence*. New York: Cambridge University Press.

Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην διαφοροποίηση της Διδασκαλίας

Σπαντιδάκης Ιωάννης

Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
Πανεπιστημιούπολη Γάλλου,
Ρέθυμνο, 74100
Τηλ./φαξ: 28310-77617
E-mail: ispantid@edc.uoc.gr

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιάσει και να συζητήσει τα βασικά παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), το σημαντικό ρόλο της μεταγνώσης στη μαθησιακή διαδικασία καθώς και τις βασικές παιδαγωγικές αρχές τις οποίες μπορεί να αξιοποιήσει ο εκπαιδευτικός στην τάξη του για να σχεδιάσει, να εφαρμόσει και να αξιολογήσει ένα μορφωσιογόνο, παροτρυντικό και υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον. Έμφαση δηλαδή θα δοθεί στους τρόπους ανάπτυξης μέσα στην τάξη ενός περιβάλλοντος που θα υποστηρίζει και θα διευκολύνει το μαθητή να δομεί και να κρίνει γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές που προτείνονται από το αναλυτικό πρόγραμμα. Παραδείγματα θα δοθούν κυρίως (αλλά όχι αποκλειστικά) από το χώρο της διδασκαλίας της Γλώσσας.

Βιβλιογραφία

- Ματσαγγούρας, Η. Γ. (2000). *Η σχολική τάξη Κειμενοκεντρική Προσέγγιση του Γραπτού Λόγου τ.β΄*. Αθήνα : Αυτοέκδοση.
- Σπαντιδάκης, Ι., (1998). *Δυσκολίες γραπτής έκφρασης των μαθητών του δημοτικού σχολείου. Σχεδιασμός. Εφαρμογή και αξιολόγησης διδακτικών προσεγγίσεων για την ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών της Στ΄ Τάξης με και χωρίς τη χρήση του υπολογιστή*. Αδημοσίευτη Διδακτορική διατριβή ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Σπαντιδάκης, Ι. (2004). *Προβλήματα Παραγωγής του Γραπτού Λόγου των Παιδιών του Δημοτικού Σχολείου: Διάγνωση, Αξιολόγηση, Αντιμετώπιση*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Σπαντιδάκης, Ι. (2007). Σχεδιάζοντας διδακτικές προσεγγίσεις αποτελεσματικότερης διαχείρισης του γνωστικού φορτίου παραγωγής γραπτού λόγου. Στο *Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος στο Πλαίσιο της Σχολικής Μάθησης*. (Επ.) Μ. Βλασσοπούλου, Α. Γιαννετοπούλου, Μ. Διαμαντή, Λ. Κιρπότην, Ε. Λεβαντή, Κ. Λευθήρη, Γ. Σακελλαρίου (σσ296-306). Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Σπαντιδάκης, Ι., & Βάμβουκας, Μ. (2006). Διδασκαλία μεταγνωστικών στρατηγικών ανάγνωσης και παραγωγής γραπτού λόγου σε μαθητές με αναγνωστικές δυσκολίες και δυσκολίες παραγωγής γραπτού λόγου. Μια σύγκριση τριών μεθόδων διδασκαλίας. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη, Α. Φτερνιάτη, & Κ. Θηβαίος (εκδ.), *Ερευνα και Πρακτική του Γραμματισμού στην Ελληνική Κοινωνία*. (σσ. 357-378). Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Η συμβολή του Εκπαιδευτικού Δράματος στη διαδικασία μιας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Αγγελική Σπινθάκη

Με τις τεχνικές του εκπαιδευτικού δράματος μπορούμε να προσεγγίσουμε οποιοδήποτε θέμα ή γνωστικό αντικείμενο με εναλλακτικούς, βιωματικούς τρόπους και να το επεξεργαστούμε αξιοποιώντας όλες τις μορφές της τέχνης (δράμα, εικαστικά, μουσική) και όλες τις αισθήσεις μας.

Το *Εκπαιδευτικό Δράμα* είναι ομαδοκεντρικό και διαθεματικό. Ενισχύει την αυτοέκφραση, τον αυτοέλεγχο, τη συνεργασία και την ικανότητα συγκέντρωσης. Προσφέρει δυνατότητες κοινωνικοποίησης, δημιουργικής εργασίας, αισθητικής καλλιέργειας, ανάπτυξης φαντασίας, γλωσσικής ανάπτυξης, προσωπικής ανάπτυξης, αυτογνωσίας, συμβολικής έκφρασης, ψυχικής εκτόνωσης, καταπολέμησης της δειλίας και ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας των ατόμων. Διαχειρίζεται συμπεριφορές και συγκρούσεις. Εφαρμόζεται σε κάθε μορφή εκπαίδευσης ενηλίκων και αποτελεί βασική βιωματική μέθοδο του σύγχρονου σχολείου.

Το εργαστήριο αυτό έχει στόχο να εκπαιδεύσει τους συμμετέχοντες, με βάση τις πρακτικές αρχές του Εκπαιδευτικού Δράματος, όπως εφαρμόζονται στον τομέα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Το Εκπαιδευτικό Δράμα ανήκει στην κατηγορία των εναλλακτικών εκπαιδευτικών και θεραπευτικών προσεγγίσεων μέσω της τέχνης και βασίζεται στην αντίληψη, ότι οι τεχνικές του θεάτρου περιέχουν ενδογενείς εκπαιδευτικές και θεραπευτικές ιδιότητες.

Η συνάντηση θα είναι βασισμένη στις αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και της Βιωματικής Μάθησης. Θα περιλαμβάνει αρχικά, μια πολύ σύντομη εισήγηση για τη μέθοδο του Εκπαιδευτικού Δράματος και στη συνέχεια, θα ασχοληθούμε με το κυρίως θέμα: « Διαφοροποιημένη διδασκαλία...» μέσα από την εφαρμογή της τεχνικής των συλλογικών ρόλων και της προσομοίωσης της σχολικής τάξης.

Το εργαστήριο θα περιλαμβάνει Βιωματικές ασκήσεις για την εξασφάλιση θετικού κλίματος και εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της ομάδας.

Θα βασιστεί επιπλέον, στην τεχνική της επεξεργασίας της μικρής ομάδας και θα επεκταθεί στην ολομέλεια.

Ο παραπάνω τρόπος προσέγγισης, με γνώμονα την ενσυναίσθηση, θα αποτελέσει έναν εναλλακτικό τρόπο επεξεργασίας και εμπέδωσης του εκάστοτε θέματος.

Η συνάντηση θα κλείσει με τη φάση του Αναστοχασμού, πάνω στο θέμα που επεξεργαστήκαμε.

Δίνοντας προτεραιότητα στη δύναμη της εμπειρίας, καθιστώντας την μ' αυτόν τον τρόπο, σκέψη πάνω στην εμπειρία αλλά και επίγνωση της ευθύνης μας για την εμπειρία, προκειμένου να την εποικοδομήσουμε συνεργατικά, δίνοντας νόημα σ' αυτήν. Η βιωματική αυτή αλληλόδραση στην ομάδα των συμμετεχόντων είναι κατεξοχήν παιδαγωγική διαδικασία, καθώς φωτίζει την κοινωνική, πνευματική, συναισθηματική, ηθική και διαπολιτισμική όψη της πραγματικότητας.

Οι βιωματικές ασκήσεις και η Αναστοχαστική επεξεργασία τους, η κοινωνική και συναισθηματική δυναμική, η διέγερση των αισθήσεων και η γύμναση της φαντασίας των συμμετεχόντων θα είναι τα βασικά συστατικά στα οποία θα εστιάσει το εργαστήριο αυτό.

Βιβλιογραφία

- Άλκηστις.,** *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2000
- Αρχοντάκη Ζ., Φιλίππου Δ.,** *205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων*, Καστανιώτη, Αθήνα, 2003
- Γεδεών Σ.Μ.,** «Σχολείο και σύγχρονες μορφωτικές ανάγκες», *Λόγος και Πράξη*, τ.χ.21, σ.σ. 68-74
- Γκόβας Ν., (επιμ.),** «Τεχνικές θεάτρου και το διαπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον», Υλικό σεμιναρίου, ΔΔΕ Αν. Αττικής, 1999
- Γκόβας Ν., (επιμ.), 2001**
- Γκόβας Ν., Κακλαμάνη Φ., (επιμ.),** «*Αναζητώντας τη θέση του θεάτρου στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση*», Πρακτικά Διεθνούς Συνδιάσκεψης 2000, Αθήνα, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, 2002
- Γκόβας Ν.,** *Για ένα νεανικό, δημιουργικό θέατρο*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2003
- Γκόβας Ν.,** *Το θέατρο και οι παραστατικές τέχνες στην εκπαίδευση. Δημιουργικότητα και Μεταμορφώσεις*, Δίκτυο-θέατρο στην εκπαίδευση, Αθήνα, 2004
- Γκροτόφσκι Γ.,** *Για ένα φτωχό θέατρο*, Αρίων, Αθήνα, 1971
- Γραμματάς Θ.,** *Θεατρική Παιδεία και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών*, Τυπωθήτω, Αθήνα, 2004
- Μουρ Σ.,** *Το σύστημα Στανισλάβσκι: η επαγγελματική εκπαίδευση ενός ηθοποιού*, Παρασκήνιο, Αθήνα, 1979
- Μπροुक Π.,** *Η σκηνή χωρίς όρια*, μτφρ. ΜΠ- Παπαρά, Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1976
- Μπροुक Π.,** *Ένας άλλος κόσμος*, μτφρ. Ε. Καραμπέτσου, Εστία, Αθήνα, 1999
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Σ.,** *Με τη γλώσσα του θεάτρου*, Κέδρος, Αθήνα, 2007
- Σέξτου Π.,** *Δραματοποίηση. Το βιβλίο του παιδαγωγού-εμπυχωτή*, Καστανιώτης, Αθήνα, 1998
- Τριλίβα Σ., Chimienti G.,** *Ανακάλυψη, Αυτογνωσία, Αυτοκυριαρχία, Αυτοεκτίμηση*, Πατάκη, Αθήνα, 2002
- Τριλίβα Σ.,** *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... απλά διαφορετικός!*, Gutenberg, Αθήνα, 2008
- Τριλίβα Σ., Αναγνωστοπούλου Τ.,** *Βιωματική Μάθηση, ένας πρακτικός οδηγός για εκπαιδευτικούς και ψυχολόγους*, Τόπος, Αθήνα, 2008
- Τριλίβα Σ., Ξαρλή Π, Σπινθάκη Α.,** *Πλάθοντας ταυτότητες: από τη διδασκαλία στη μαθητεία*, Επίκεντρο, 2013
- Heathcote D., Bolton G.,** *Drama for learning, Dorothy Heathcote's Mantle of the Expert Approach to Education*, Heineman, Portsmouth, 1995
- Woolland B.,** *Η διδασκαλία του δράματος στο σχολείο*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1999